

REVEL Ultima Studio 2

Říjen 2010 TR

"Za přirozenost, úžasnou koherenci přes všechna pásma, dynamické schopnosti a vysoce rozlišený nezkreslující projev Ultima Studio 2 zaplatíme bezmála půl milionu. Dostanete se však do bodu, odkud už není návratu..."

Alea iacta es...

Někdy to tak prostě přijde a změníte práci. Není to tak dlouho - to jsem ještě spokojeně bydlel s Avantgarde Acoustics Trio - a podobná změna se dotkla i mne, a to včetně stěhování. Navíc dům je pro audio téměř vždy lepší než byt, takže kdo by takový posun neuvítal? Nicméně Avantgarde Acoustics se staly z hlediska sladění s tradičním interiérem přeci jen příliš 'avantgardními' a jejich nekompatibilita s prostorem mě donutila se poohlédnout po nových reprosoustavách.

Původní myšlenka počítala s co největším zneviditelněním reproduktorů ve vyhrazeném prostoru, logicky se tedy nabízely špičkové stojanové Dynaudio Confidence C1. Díky domácím přesunům, možná zásahem vyšší moci, se mi však dostalo místnosti větší, 38 metrů čtverečních nepravidelného otevřeného prostoru představujících spojení kuchyně a jídelny. V mezičase (někdy jedním příliš rychle) už byly Avantgarde Acoustics pryč a Dynaudio se teď zdály příliš malé na to, aby dostatečně hlasitě ozvučily nový prostor (*ony by to v pohodě dokázaly, pane kolego, to jsou jen výmluvy. Pozn. editora*). MJ navrhl vyzkoušet Revel a tak se stalo, že se z Ultima Studio 2 stala má nová reference.

Konstrukce

Pokud byste se rádi dozvěděli více o Revelu a Kevinu Voecksovi, muži, který za Revel stojí, bude nejlepší začít u naší recenze Revel Performa M 22. M 22 je opravdu dobrá reproduktorová soustava, o jejímž projevu Audiodrom napsal že 'je jako nadechnutí se čistého horského vzduchu'. Ultima Studio 2 jsou ve srovnání s řadou Performa vývojově ještě dál, a to o pořádný kus. Přesto ani ony nepředstavují špičku revelovského ledovce - tento post je vyhrazen pro model Ultima Salon 2, čtyřpásmovou soustavu s celkem šesti měniči a bassreflexem, která na Studio 2 navazuje.

Když začnu shora, tak u Ultima Studio 2 máme nepřehlédnutelný berylliový výškový měnič (2.5cm), který obývá prostor nehlubokého konkávního zvukovodu. Ultralehká a pevná berylliová kupolka je schopna vyzařovat frekvence až do 45kHz (!), přičemž její vlastní rezonanční kmitočty leží pod 600Hz a nad 50kHz, což je mimo její operační rozsah a tudíž bez vlivu na čistotu reprodukce. Její měděný pólový nástavec by podle firemních materiálů měl snižovat indukční modulaci a dále zamezovat vzniku případného zkreslení. Není bez zajímavosti, že vnější průměr výškového zvukovodu zhruba odpovídá průměru pod ním zapuštěného středového měniče (14cm) - oba reproduktory tak nejen že sedí blízko u sebe jako u monitorů, ale navíc mají i podobnou disperzní charakteristiku, o čemž bude řeč dále.

Výstup výškového reproduktoru lze netradičně korigovat v rozmezí až +/-1,0dB pomocí ovládacího knoflíku, který naleznete v blízkosti přípojných terminálů. Je to užitečné v případě, když potřebujete výšky zkrotit v příliš živé místnosti, nebo je naopak zvýraznit v akusticky více ztlumeném prostoru, jako je ten můj. Sklon frekvenční odezvy na výškách je ovlivňován lineárně od cca 10kHz nahoru, což postačuje k tomu, aby si posluchač dle svých potřeb upravil zvuk 'na míru' a vytěžil z jiskrnosti Studio 2 maximum.

Středová i obě 20cm basové jednotky (opět si všimněte, že průměry měničů se výrazně neliší) mají inverzní titanové vrchlíky. Použitý materiál je jedna z věcí, kterou se odlišuje Studio 2 od Salon 2, které používají hliníkové membrány. Ve snaze zajistit co nejrychlejší odezvu reproduktorů a lepší dynamické vlastnosti soustav Revel zdvojnásobil motory všech měničů. Pozornost byla věnována jak výkonným neodymovým magnetům, tak cívkám, které jsou vinutý plochým drátem s cílem omezit EM rozptyl.

Třípásmová konstrukce vyžaduje dvě výhybky; ty jsou v případě Ultima Studio 2 nastavené na 230Hz a 2kHz (strmost 24dB/oktávu), takže pracovní rozsah každého měniče je poměrně úzce vymezen a reproduktory si navzájem příliš 'nefušují' do řemesla. Perfektní a naprosto hladké sladění všech pásem je i slyšet - v průběhu mého doposavadního soužití s Revely jsem nenarazil na případ, že bych byl schopen identifikovat, ze které jednotky momentálně zvuk pochází.

Poslední prvek je pasivní a najdete jej na spodku kabinetů. Basreflexový nátrubek sice míří dolů, ale ne do podlahy, nýbrž do malého podstavce, který je pevnou součástí skříně, a který pro nátrubek zajišťuje neměnné pracovní podmínky (výšku mezery). Je tak prakticky jedno, jestli reprosoustavy postavíte na silný chlupatý koberec nebo na parkety, neboť od podlahy je stejně nejspíš oddělíte přiloženými hroty.

Na začátku jsem řekl, že mé předešlé soustavy byly značně excentrické. Revel jsou pravý opak a jejich vzhled bych neváhal označit za 'klasický'. Můj pár je v podzimně červeném mahagonu, což mu propůjčuje vzhled hudebního nástroje. Ochranné rámečky nechávám při reprodukci nasazené, protože jednak neškodí, jednak neruším klasický vzhled obnažováním kovových membrán měničů.

I když *jsou* Revely drahé, vypadají ještě dražší. Za cenu okolo 480 tisíc Kč dostaneme opravdu prvotřídní provedení, kvantum špičkových technologií uvnitř nepočítaje.

60mm silná čelní stěna je vyříznuta z devítivrstvé MDF desky a její mnohonásobně zakřivený tvar bez ostrých hran má jediný cíl: omezit difrakce. Ze stejného důvodu jsou kabinety Ultima Studio 2 i velmi štíhlé s rozměry pouhých 117 (v) x 35 (š) x 52 (h) cm včetně podstavce.

Kromě křivek přední desky je plynule zakřiven i celý kabinet, jehož stěny se elipsovitě sbíhají směrem dozadu, kde přechází jedna do druhé, podobně jako to má Usher série Mini Dancer. Na zadní 'stěně' najdeme pouze zapuštěnou oblast schovanou pod plexisklovými dvířky, která skrývá dva páry pozlacených terminálů spojených propojkami a dva regulátory: jeden je výše zmíněný korektor vysokých frekvencí, druhý funguje jako nízkourovňová kompenzace mezi 30 a 50Hz. Můžeme jej nastavit do tří pracovních bodů a kompenzovat tak basový výstup Studio 2 až do rozsahu +/-5dB podle interakce reprosoustavy s poslechovou místností či dle našich preferencí. Velmi šikovná věcička.

Umístění

Ultima Studio 2 má vlastnost, která se v počítačovém světě nazývá 'plug & play'. Ne, že by byly naprosto necitlivé na to, kam je postavíte, ale jsou v tomto ohledu méně náročné, než většina reprosoustav. Po menších experimentech u mě skončily přibližně 2,5m od sebe jen lehce natočené dovnitř a mnohem blíže k zadní stěně, než jsem si tomohl dovolit s jejich předchůdci. Domnívám se, že se zde s výhodou uplatňuje dolů směřující basreflex. Navíc pořád existuje možnost jemně upravit nízkofrekvenční výstup pomocí knoflíku kompenzace. Co budou Studio 2 kvitovat s povděkem, je dostatek prostoru po stranách vzhledem k minimalizaci bočních odrazů, za což vám bude mimochodem vděčná *každá* reprosoustava. U mě se jim dostává na každé straně ke zdi přibližně 1,5m.

Revely jsou papírově o něco méně citlivé (88.7dB), ale pokud zrovna nevlastníte hangár nebo extrémně slabý zesilovač, neměl by být problém je rozezvučit s čímkoli. Podle měření Stereophile mají vzorně srovnanou impedanční křivku s minimem 3,7 ohmů v okolí 370Hz (kam padají z nominální hodnoty 6 ohmů), takže je-li zesilovač stabilní a nabídne alespoň 30W do 4 ohmů, nenarazíte na problém.

Ze všech kombinací, které jsem během několika posledních měsíců vyzkoušel, si nejlépe rozuměly s Mark Levinsonem № 432. Skvěle ale hrály i třeba s kombem Bel Canto Pre3/M-300 nebo dokonce s 15 let starým integrovaným Pioneerem A-400X. V dalším textu se budu odkazovat zejména na zmíněnou kombinaci Revel Ultima Studio 2 a Mark Levinson № 432, doplněnou o CD přehrávač C.E.C. TL51XR, DIY pasívní atenuátor a Kubala-Sosna Emotion interkonekty a reproduktorové kabely j jednoduchém zapojení. Jak jsem zmínil dříve, výškovou korekci mám nastavenou na +0.5dB kvůli absorpčním schopnostem mého poslechového prostoru.

Zvuková euforie...

První dobrou zprávou je, že Revely nabídnou nezvykle široký sweet-spot. Je tedy celkem jedno, jestli je vaše hlava víc vlevo nebo víc vpravo, a pořád máme co do činění s výborným zvukem. Disperzní charakteristiky výškového i středových měničů dovolují, aby si ideální poslechové podmínky mohli vychutnat dva i více posluchačů současně - už toto je samo o sobě pozoruhodný úspěch.

Čím déle Revel poslouchám, tím více dokážu ocenit výkon, který podávají výškové reproduktory. Pokud to srovnám s performancí současné berylliové špičky - JMLab Focal a Usher - je potřeba pouze uznale pokývat hlavou. Výšky Ultima Studio 2 jsou jemnější a delikátnější než u JMLab, skoro stejně vzdušné jako u Usher a k tomu ještě famózně nesměřové, připomínající elektrostaty. Zcela přesně a nenápadně dokážu zprostředkovat množství detailu, které přinášejí paličky hladící povrch činelu v *Topsy* (Dick Hyman, *From the Age of Swing*, Reference Recordings RR-59C): prvotní ostrý tranzient (se Studio 2 je opravdu ostrý) následuje zvonivě-mosazný a vedlejšími tóny bohatý zvuk, který nám hezky zvolna doznívá v poslechovém prostoru. I když má přesně definované kontury, je celý děj velmi jemný, chtělo by se říci sladce jemný, což doplňuje/kompenzuje Mark Levinson svou tendencí ke studiové preciznosti.

A nemusí to být zrovna audiofilní hudební vychytávka, aby posluchač pocítil kouzlo Revel - dokonce i ze syntetizované *Sounds Like a Melody* (Alphaville, *Forever Young*, Atlantic 80186-2) reprosoustavy vytěžily maximum. Ještě dříve, než se k mnohvrstevnatému instrumentálnímu pozadí připojí hladký vokál Mariana Golda je jasné, že Ultima Studio 2s jsou odshora až dolů výjimečně koherentní a dobře sfázované soustavy. Všechno prostě zní více jaké živá hudba, než reprodukce. Poslouchám-li klasiku, tak třeba u bass klarinetu Revel načrtne detail úst na náustku, tlumenou práci klapek i dutou podstatu těla nástroje. Poslouchám-li akustickou kytaru, slyším měnící se intenzitu, se kterou hráč rozechvívá struny svého nástroje - je to přesně ten okamžik, kdy se z hudby, jako je *For Abai and Togshan* (Stephen Micus, *Listen to the Rain*, Japo/ECM 60040 815-614-2), stává hluboce intimní a osobní zkušenost, velice blízká realitě.

Digitálně pořízená nahrávka *New York Reunion* (McCoy Tyner, *New York Reunion*, Chesky JD51, zvuková produkce Bob Katz) představuje fantasticky sejmutou session živých hudebníků a jejich nástrojů. Zejména basa Rona Cartera zaujme plným, teple kulatým zvukem, který Revel reprodukuje bez jakéhokoli zaváhání. Ultima Studio 2 mají ve specifikacích frekvenční rozsah 32Hz-42kHz. K datu této recenze jsem je ve své poslechové místnosti neměřil, ale vsadím se, že jsou ve skutečnosti níže, soudě podle *Organ Symphony #6* z recitálu Marcela Dupre (*Recital*, Mercury Living Presence, 434 311-2), kde jsem neměl pocit, že by se varhanům na spodku nedostávalo energie. A když se vrátím k Ronu Carterovi, i plný zvuk jeho basy napovídá, že se zezdola neořezává.

Alea iacta est (Necht' vyhraje nejlepší)

Když zvážím jak dobře hraje Ultima Studio 2, nedokážu si představit, jak by asi zahrál vyšší model Ultima Salon 2. Předpokládám, že bude mít ještě lepší bas (má přece tři specializované 21cm měniče), i když těžko říci, do jaké míry bude využitelný v praxi, neposloucháme-li kostelní varhany nebo syntezátory. Větší kabinety Salon 2 by mohly nahrávat realističtějšímu prostoru, ale ten bývá z větší míry ovlivněn domácí akustikou, takže zůstává otázkou, co z něj bude možno vytěžit.

Za přirozenost, úžasnou koherenci přes všechna pásma, dynamické schopnosti a vysoce rozlišený nezkreslující projev Ultima Studio 2 zaplatíme bezmála půl milionu. To není zanedbatelná částka, i když je to o čtvrtinu méně, než stojí Salon 2. Dostanete se však do bodu, odkud už není návratu. I když to určitě není reproduktorová konečná, jsou zatraceně dobré.

S pokračujícím zahořením soustav se postupně během posledních několika měsíců zvuk dále vyvíjel, což bylo posíleno obdobným jevem u № 432. Určitě bych se rád k těmto dvěma soupeřníkům vrátil příští rok, kdy se dá předpokládat, že by mohli dosáhnout svého maxima. Teď mě však omluvte, musím jít poslouchat muziku.

© Copyright - Audiodrom

(<http://www.excelia-hifi.cz>)